

Opismenjevanje z igro pri pouku angleščine

Špela Bogataj, profesorica razrednega pouka, Osnovna šola Cvetka Golarja

V prispevku so opisane različne igre, s katerimi učence spodbujamo k uresničevanju ciljev iz učnega načrta, s poudarkom na razvijanju branja in pisanja v tretjem razredu osnovne šole. Najprej je na kratko opisano opismenjevanje na splošno in pri pouku angleščine. V nadaljevanju so podrobneje opisane različne igre, ki učence na zanimiv način motivirajo za učenje branja in pisanja pri pouku angleščine.

Ključne besede: zgodnje učenje tujega jezika, opismenjevanje, igra

»Približati sem se hotela otroku z besedami, pa so šle pri enem ušesu noter in pri drugem ven. Približati sem se mu želela s knjigami, pa sem požela samo zmedene poglede. Obupana sem se zazrla vase in zakričala: 'Kako naj se približam temu otroku?' Tedaj mi je deček zašepetal na uho: 'Pridi, igray se z mano!'« *Neznani avtor* (Vir 1)

OPISMENJEVANJE V UČNEM NAČRTU

Učni načrt za tuji jezik v drugem in tretjem razredu osnovne šole predvideva, da učenci v tretjem razredu poleg poslušanja in govorjenja začnejo razvijati še dve komunikacijski dejavnosti, in sicer branje in pisanje. Kot razredna učiteljica s končanim modulom za poučevanje angleščine sem imela veliko izkušenj z opismenjevanjem pri pouku slovenščine v prvem triletju, malo manj pa pri pouku angleščine. Z opismenjevanjem pri pouku tujega jezika sem se namreč prvič srečala pred tremi leti, zato sem morala veliko časa nameniti načrtovanju dejavnosti in izdelavi gradiv za pouk začetnega opismenjevanja pri pouku angleščine. Pri načrtovanju dejavnosti sem sledila ciljem iz učnega načrta.

Učni načrt (2013, 9) za tuji jezik v drugem in tretjem razredu pravi, naj učenci pri pouku angleščine proti koncu tretjega razreda na področju branja in bralnega razumevanja razvijajo:

- predopismenjevalne in opismenjevalne spretnosti/zmožnosti ter zanimanje za branje;
- tehniko branja (glasno berejo besede, enostavne povedi in kratka preprosta besedila v ciljnem jeziku);
- osnovne bralne strategije (razumevanje posameznih besed, fraz, preprostih povedi v ciljnem jeziku; prepoznavanje določenih podatkov v besedilu).

Nadalje *Učni načrt* za tuji jezik v drugem in tretjem razredu pravi tudi, da učenci na področju pisnega sporočanja:

- spoznavajo osnovna načela za zapisovanje v tujem jeziku in razmerja med glasovi in zapisom;
- spoznavajo/ozaveščajo razlike in podobnosti med pisavo tujega in učnega jezika;
- zapišejo kratke besedne odzive, zamisli, sezname in (so)ustvarjajo preprosta pisna besedila v tujem jeziku.

OPISMENJEVANJE SPLOŠNO

Začetno opismenjevanje je v stroki definirano kot »faza pridobivanja funkcionalne pismenosti, ki se neformalno začne že v zgodnji predšolski dobi, nadaljuje formalno, načrtno in sistematično z vsolanjem in zaključni z doseganjem minimalnih standardov, ki se preverjajo z nacionalnim preizkusom« (Golli idr. 1996, 9 v Tušar 2014, 3).

W. H. Teale in E. Sulzby (1988 v Pečjak 2000, 9) navajata, da je »pojmem pismenosti dinamičen koncept. Definicije pismenosti se ločijo glede na čas nastanka in kulturo, v kateri so nastale. To je torej kulturno definiran pojem. Če je bilo včasih za delovanje v družbi dovolj, da se je človek znal podpisati, pa danes to še zdaleč ne zadošča več. Različni avtorji, ki govorijo o opismenjevanju v 21. stoletju, pravijo, da bo bodoča družba zahtevala t. i. reflektivno ali razmišljujočo pismenost.«

Avtorja poudarjata tudi, da »pojmem pismenosti ni le definiranje in učenje/obvladovanje določenih spretnosti in sposobnosti. Pismenost zahteva aktivno udeležbo učenca v procesu razvoja. Otroci ne postanejo pisмени z opazovanjem odraslih pri posameznih komunikacijskih dejavnostih, pač pa le z lastnim poskušanjem v branju, pisanju, govorjenju in poslušanju. Pri tem avtorja poudarjata potrebo po vzporednem in sočasnem razvijanju vseh štirih dejavnosti« (prav tam).

Poznamo štiri komunikacijske dejavnosti: poslušanje, govorjenje, branje in pisanje. Komunikacijske dejavnosti delimo na receptivne in produktivne. Receptivni komunikacijski dejavnosti sta poslušanje in branje, produktivni pa govorjenje in pisanje. Cilj reproduktivnih dejavnosti je sprejemanje jezika oziroma razumevanje besedil, cilj produktivnih komunikacijskih dejavnosti pa je

otrokova sposobnost oblikovanja razumljivih besedil (Pečjak 2000).

OPISMENJEVANJE V ANGLEŠČINI

»Med opismenjevanjem v materinščini in opismenjevanjem v nematernem oziroma tujem jeziku so podobnosti, predvsem pa pomembne razlike. Ena najpomembnejših razlik je predvsem ta, da je učenec svojo materinščino pred procesom opismenjevanja govoril več let, da pozna njene glasove, jezikovne strukture in več tisoč besed. Kljub takšni 'popotnici' traja opismenjevanje v materinščini več let« (Dagarin Fojkar, Sešek, Skela 2011, 7). Druga pomembna razlika je ujemanje glasov in njihovih pisnih ustreznice. Angleščina ima 44 glasov oziroma fonemov. Ti glasovi se s pomočjo 26 črk zapisujejo na 2501 način. V slovenščini je ujemanje glasov s pisnimi ustreznici skoraj idealno. Slovenska abeceda ima 25 črk in 29 glasov (Dagarin Fojkar, Sešek, Skela 2011).

»Učenje branja in pisanja v drugem/tujem jeziku se dopolnjuje z učenjem branja in pisanja v materinščini. Določene spretnosti, sposobnosti, znanja in izkušnje le prevzemamo iz materinščine (npr. slušno razločevanje, zaznavne spretnosti, zavedanje položaja in smeri v prostoru), večjo pozornost pa posvečamo:

- slušni zaznavi, glasovnemu razčlenjevanju in razločevanju ter izgovorjavi glasov, ki so v primerjavi z materinščino različni;
- vidni zaznavi črk ali skupin črk, ki ponazarjajo posamezen glas (glasovne podobe), predvsem pisnim ustreznici glasov, ki so različni glede na materinščino in glasovnim podobam, ki so različne glede na materinščino« (prav tam, 13).

Obstaja več pristopov za opismenjevanje v angleškem jeziku: fonični pristopi učijo branje z učenjem povezav med glasovi in črkami na eni strani, celobesedni pristopi na drugi strani pa temeljijo na načelu prepoznavanja celih besed. Veliko učiteljev v praksi združuje oba pristopa (Dagarin Fojkar, Sešek, Skela 2011).

PRIMERI IZ PRAKSE

Vsak razred je zgodba zase, vsak učenec je unikačen in vsak se uči na drugačen način. Razlikujejo se po svojih sposobnostih, znanju, interesih, motivaciji za učenje (nekateri so notranje motivirani, drugi rabijo zunanjo motivacijo) in predznanju (nekateri se z angleščino srečajo že pred vstopom v šolo, drugi ne), med učenci pa se pojavljajo tudi različni spoznavni stili (vizualni, avditivni, kinestetični). Zaradi raznolikosti med učenci sem se zato odločila, da bom pri svojem poklicu poskušala načrtovati različne dejavnosti za poučevanje branja in pisanja.

Glede na svoje izkušnje s poučevanjem angleščine v prvi triadi lahko rečem, da je igra ena izmed

najljubših dejavnosti otrok in tudi zelo učinkovita dejavnost pri pouku. Ker se v tretjem razredu učenci še vedno radi igrajo, sem se odločila, da v začetno branje in pisanje vključim čim več igre. V pouk sem želela vključiti tudi čim več predmetov, ki jih imamo doma. Na začetku poučevanja angleščine na razredni stopnji sem sicer najprej uporabljala veliko slikovnega gradiva, a sem kmalu ugotovila, da učence veliko bolj kot slike pritegnejo »pravi predmeti«. Skoraj vsak predmet, ki ga imamo doma, lahko spremenimo v pripomoček za poučevanje:

- v loncu lahko kuhamo besede;
- na žogo lahko napišemo besede in jih beremo;
- igračke lahko oživijo in postanejo naši pomočniki;
- pouk popestrimo z uporabo balonov;
- na kocke in kamne lahko napišemo besede;
- na stare razglednice lahko napišemo angleško besedilo;
- stare škatle od čevljev lahko postanejo hišice, škatle z besediščem;
- nogavice postanejo lutke;
- iz školjk, kamenčkov in cofov lahko učenci sestavljajo besede;
- klobuk učitelja se spremeni v čarovnika ali kakšno drugo osebo, odvisno od klobuka;
- igračke lahko vključimo v različne igre in dejavnosti pri pouku angleščine;
- na kartice za igro spomin ali igro domine pritrdimo nalepke z angleškimi besedami;
- uporabimo pekač za peko in »pečemo« besede;
- gumbes uporabimo pri različnih namiznih igrah ali jih razvrščamo;
- škatlo spremenimo v skriti zaklad;
- lončke, papirnate krožnike in pladnje uporabimo za igro vlog ...

Učencem je zelo všeč, kadar k pouku prinesem raznovrstne predmete in jih uporabim pri poučevanju. Nekateri predmeti jih nasmejejo, še posebej pa se jim zdijo zanimive igračke, s katerimi se igrajo dojenčki in malčki.

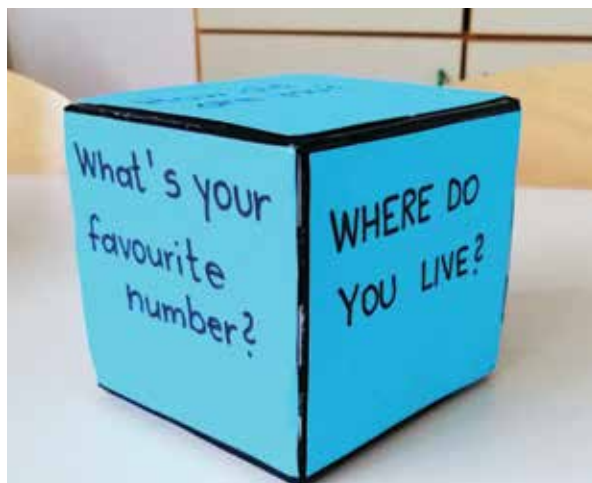
V nadaljevanju članka predstavljam nekaj dejavnosti, ki so učence preverjeno motivirale in spodbudile za učenje na različnih področjih tujega jezika s poudarkom na razvijanju branja in pisanja.

Dejavnosti s kocko

Na kocki so napisana vprašanja. Kocke izdelam sama, za izdelavo kock pa uporabim škatle primerne oblike. Igra poteka tako, da eden izmed učencev vrže kocko, ostali pa poiščejo odgovor na vprašanje, ki ga kocka pokaže. Odgovori so napisani na kartončkih, med katerimi učenci iščejo toliko časa, dokler ne najdejo vseh odgovorov (vsako vprašanje ima namreč več odgovorov). Igro lahko spremenimo tudi v tekmovanje, in sicer tako, da se učenci porazdelijo v skupine, zmaga pa tista, ki najde največ kartončkov z odgovori. Na kocki

so namesto vprašanj lahko zapisane tudi rime ali pa deli povedi. V tem primeru učenci iščejo rime oziroma nadaljevanje povedi.

Dejavnost s kocko je možno uporabiti tudi kot aktivnost za razvijanje pisanja. Učenec vrže kocko, pri čemer prebere poved oziroma vprašanje, zapisano na kocki. Odgovor na vprašanje oziroma nadaljevanje povedi pa učenci zapišejo na tablice.

barve. Zvončke položim v škatlo, da jih učenci ne vidijo. Pritisnem na zvonček, učenci pa dvignejo ustrezen kartonček (če so slišali zvok modrega zvončka, dvignejo kartonček z napisom *blue*).

Dejavnost izvedemo tudi pri pisanju besed. Zvončki so v škatli, tako da jih učenci ne vidijo. Pritisnem na zvonček, pri čemer učenci poslušajo zvok in nato v zvezek zapišejo barvo zvončka, ki so ga slišali.

Dejavnost z dvema kockama

Učenci istočasno vržejo dve kocki. Na eni kocki so napisane angleške besede (povedi), na drugi kocki so sličice. Učenci tekmujejo, kdo bo večkrat vrgel par sličice in besede (povedi), npr. besede *bananas* in sličice z bananami.

Vrečka s predmeti

Učenci sedijo v krogu. Na sredini kroga so kartončki z zapisanimi angleškimi besedami. Podajajo si vrečko, v kateri so različni predmeti (večinoma igrače), in med podajanjem vrečke pojejo pesem. Ko se pesem konča, učenec, ki ima v roki vrečko, iz vrečke vzame predmet, ga poimenuje in postavi na ustrezni kartonček. Če nalogo opravi pravilno, ostali učenci začnejo ploskati. V nasprotnem primeru pa roke položijo na glavo.

Kaj slišiš?

Imam zvončke različnih barv. Vsak zvonček ima drugačen zvok. Pritisnem na zvonček, učenci pozorno poslušajo ter poimenujejo barvo zvončka, ki ga slišijo. Nato poskušajo z zaprtimi očmi povedati, kaj slišijo (v angleščini poimenujejo barvo zvončka, ki ga slišijo). Učencem razdelim kartončke, na katerih so zapisane angleške besede za

Igra z žogo za na plažo

Za igro potrebujemo žogo za na plažo, na katero napišemo besede. Učenci si podajajo žogo. Tisti, ki ujame žogo, na glas prebere besedo. Na začetku, ko se igra prične, lahko vsak izbere katerokoli besedo. Čez čas, ko je igra učencem že znana, dodam novo pravilo, in sicer, da ne smejo prebrati besede oziroma povedi, ki je že bila prebrana. Učenci imajo zelo radi obe različici igre. Istočasno (pri izvedbi igre brez ponavljanja) vadijo tudi poslušanje, saj morajo, če želijo prebrati novo besedo, zelo pozorno poslušati svoje sošolce in si zapomniti, kaj so sošolci pred njimi že prebrali. (Vir 2)

Kuhanje juhe

»Kuhamo juho« in pojemo pesem *Silly Soup Song*. Učenci v lonec vržejo listek, na katerega zapišejo angleško besedo (poved). Nato mešajo, vsi pa po-

jemo pesem *Silly Soup Song*. Ko so besede »skuhan«, jih razvrstimo na dva krožnika. Besede, ki so napisane pravilno, postavimo na en krožnik, napačno zapisane besede pa na drugega. Nato nepravilne besede »skuhamo« še enkrat. Pred ponovim »kuhanjem juhe« poiščemo napake in jih skupaj popravimo. Na koncu vse listke stresemo iz lonca in pogledamo, če lahko iz besed, zapisanih na listkih, sestavimo kakšno poved. (Vir 3)

»Kdo ima pravo razglednico?« ali »Kdo ima pravo sporočilo?«

Zelo pogosto pri naših urah sodeluje tudi lutka Jack. Jack učencem pripravlja različne dejavnosti. Včasih napiše kratka sporočila in jih razdeli otrokom. Na začetku so to besede, kasneje povedi, nazadnje pa krajša besedila (npr. razglednice, opisi oseb). Jack ta sporočila glasno bere. Ko učenec sliši, da je Jack prebral njegovo sporočilo, tiho vstane in prisede v krog.

Lačen sem

Jack je lačen. Toda lutka ne je hrane, ampak le besede. Je zelo izbirčen, saj ne je vseh besed, ampak samo besede, ki so napisane pravilno. Napačne mu namreč ne teknejo. Učenci morajo zato besede z napakami »skuhati« še enkrat, kar pomeni, da poiščejo napako in jo popravijo. Ko je beseda zapisana brez napake, jo Jack z veseljem poje. Pri tem so otroci zelo motivirani, da bi besede zapisali pravilno, saj si želijo, da bi Jack »pojedel« listič z njihovo besedo. Včasih Jack je samo določene besede (npr. samo besede, ki se rimajo z določeno besedo, besede z enakimi glasovi, npr. mum, cup, nut).

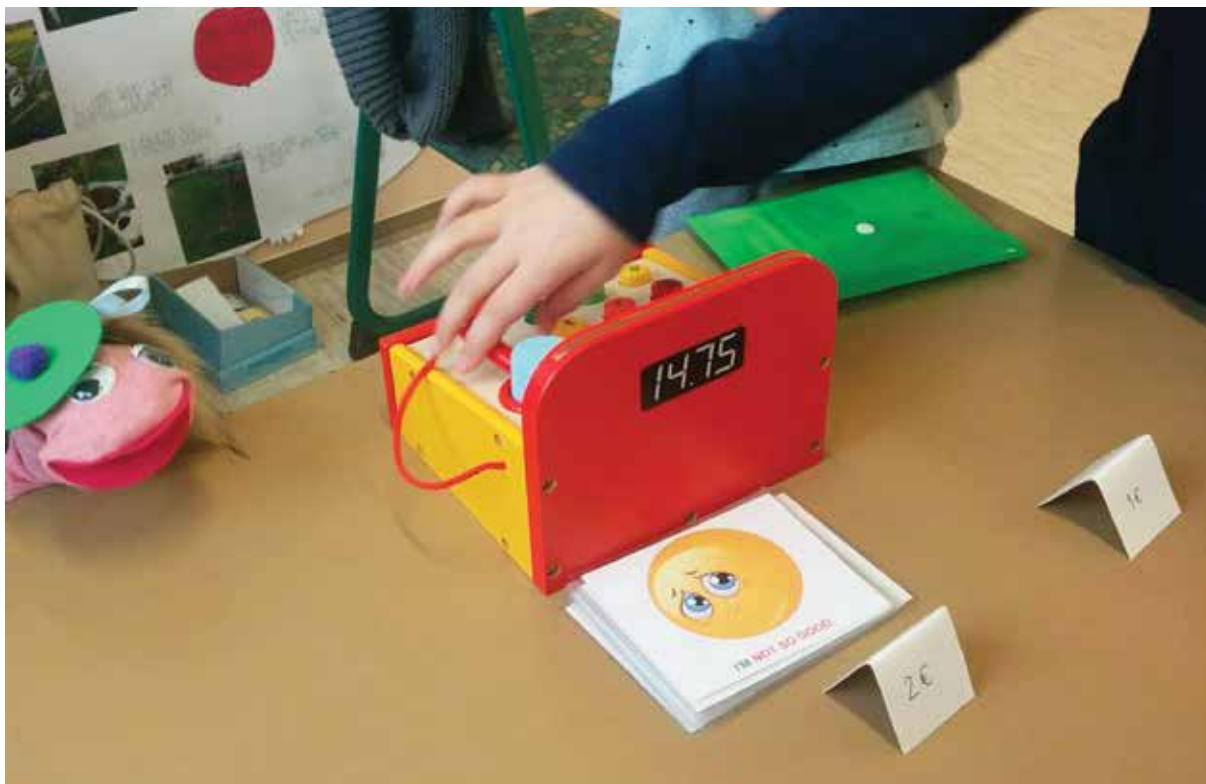
Pantomima

Na tablo napišem nekaj besed oziroma povedi. Določim učenca in mu povem, katero besedo (poved), zapisano na tabli, naj pokaže z gibi, ostali učenci pa ga opazujejo. Ko ugotovijo, kaj prikazuje, odgovor zapišejo v zvezek.

Vožnja z besednim vlakom ali vožnja z avtobusom (letalom, vlakom)

Učenci dobijo različne vozovnice. Na vsaki vozovnici je zapisana poved ali beseda v angleščini. Voznik avtobusa (učiteljica) pove, kdo se lahko pelje z avtobusom. Na avtobus lahko vstopijo le učenci, ki imajo ustrezne vozovnice (s pravo besedo ali povedjo). Vozila so izdelana iz papirja. Voznik drži vozilo, ostali pa hodijo za njim in prepevajo pesmi. Ta vozila namreč niso navadna vozila, ampak »pojoča«. Igro večkrat ponovimo, sama pa poskrbim, da vsi učenci dočakajo vožnjo v vozilu.

Pri drugi izvedbi te dejavnosti učenci sami izdelajo vozovnice. En učenec je voznik, ki vozi avtobus, letalo ali vlak. Voznik pa ima tudi pomočnika, ki pregleduje karte. Učenci dobijo prazne vozovni-

ce in na to vozovnico zapišejo besedo, saj voznja z vozili ni možna s prazno vozovnico. Ko začnemo z igro, lahko učenci zapišejo katerokoli besedo. Čez čas igro otežim, tako da učencem povem, kaj morajo napisati, katero besedo (npr. barve, števila) ali poved.

Prodajalna besed

V drugem razredu smo imeli prodajalne s hrano. Nekateri učenci so bili prodajalci, drugi kupci. V dejavnosti so zelo uživali. Zato sem se odločila, da bomo tudi v tretjem razredu imeli prodajalne, kjer učenci namesto potrošniških izdelkov prodajajo besede.

Vsak učenec izdelava nekaj denarja in listkov, na katere zapiše poljubne besede. Preden besede začnejo prodajati, jih morajo prinesiti učiteljici, da preveri, če so besede pravilno napisane. Besede, ki imajo napako, učenci odnesejo v »popravljalnico besed«. Ko učenci pripravijo ves material, se igra vlog lahko začne. Učenci imajo različne trgovine, v nekaterih prodajajo rime, v drugih barve, v tretjih besedila ... Kupijo lahko katerokoli besedo, ki jo znajo prebrati. Če katere ne znajo, lahko koga prosijo za pomoč (učenca ali učiteljico) in nato čez nekaj časa ponovno poskusijo kupiti to besedo, seveda če je še na voljo in ni bila pred tem že prodana. Igro včasih izvedem tudi kot tekmovanje. V tem primeru zmaga učenec, ki kupi največ besed. Osebnostno imam rajši netekmovalne igre, vendar pa včasih uporabim tudi tekmovalne, predvsem v razredih, kjer učenci rabijo dodatno motivacijo in vzpodbudo za delo in učenje.

Nerodni natakak

Igram natakakarico. Na pladnju imam različne papirnate krožnike, na katerih so besede. Sem zelo nerodna natakakarica, zato krožnike pogosto stresem s pladnja, pri tem pa se besede na krožnikih pomešajo. Učenci mi nato pomagajo besede razvrstiti nazaj na krožnike. Najprej morajo ugotoviti, po kakšnem ključu so bile besede razvrščene, šele nato jih lahko razvrstijo (npr. na enem krožniku so besede za barve, na drugem za števila ...).

ZAKLJUČEK

Obstaja veliko različnih načinov, s pomočjo katerih lahko učence »popeljemo« v začetni svet branja in pisanja pri pouku angleščine. Po mojem mnenju je najboljša pot igra, predvsem zato, ker je zabavna in ker se vsi radi igramo, otroci pa še prav posebej. In če izhajam iz misli neznanega avtorja, ki sem jo zapisala na začetku članka, je igra smiselno uporabiti, ker se z njo najbolj približamo otrokom. In če se nam uspe približati otroškemu svetu, sta učenje in poučevanje veliko bolj učinkovita.

Viri in literatura:

- Dagarin Fojkar, M., Sešek, U., Skela, J. (2011): *Sounds and Letters. Priročnik k delovnemu zvezku*. Ljubljana: Založba Tangram.
- Pevac Semec, K. (ur.) (2013): *Učni načrt. Program osnovna šola. Tuji jezik v 2. in 3. razredu*. Ljubljana: MIZŠ, Zavod RS za šolstvo.
- Pečjak, S. (2000): *Z igro razvijamo komunikacijske sposobnosti učencev*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Vir 1: <https://med.over.net/forum5/viewtopic.php?t=2943640> (dostop, 20. 3. 2018)
- Vir 2: <http://www.thehappyteacher.co/2014/06/have-ball-this-summer.html> (dostop, 20. 3. 2018)
- Vir 3: <https://www.youtube.com/watch?v=78RW5E4Efc8> (dostop, 20. 3. 2018)